

Studeren: value for money?

Universiteiten en hogescholen maken onderscheid tussen grote en kleine kwaliteit. Grofweg gaat het om de kwaliteit van de gediplomeerden (grote kwaliteit) en de kwaliteit van de computerleerzalen (kleine kwaliteit). Maar columnist Frank Kalshoven hanteert een ruimere definitie: kleine kwaliteit slaat wat hem betreft op de kwaliteit van de diensten die aan studenten geleverd worden (Vrij Nederland 13/9/2008).¹ Hij maakt zich boos over het feit dat de bestuursvoorzitter van UvA/HvA studenten méér wil laten betalen voor extra's in grote kwaliteit, terwijl de kleine kwaliteit verre van optimaal is.

Inmiddels heeft de UvA concrete plannen ontvouwd. Studenten betalen jaarlijks 1565 euro collegegeld, maar zij wil hen extra belasten als ze *honours courses* of extra keuzevakken wensen te volgen.² Op het eerste gezicht heeft deze voorgenomen prijsmaatregel uitsluitend betrekking op de grote kwaliteit. Maar daarmee wordt de definitie van grote kwaliteit danig opgerekt. Eerdere discussies gingen over een hoger collegegeld voor topopleidingen, maar hier gaat het over prijsverhogingen voor studenten die bij een normale opleiding staan ingeschreven. De voorgenomen prijsmaatregel betekent in feite dat de UvA de kwaliteitseisen die aan de *reguliere dienstverlening* gesteld mogen worden, omlaag wil schroeven. Als getalenteerde studenten adequate dienstverlening willen (*honours courses* die op hun talenten zijn afgestemd of een extra keuzevak om zichzelf wat meer uitdaging te geven), dan moeten ze daar extra voor betalen. Die andere Amsterdamse universiteit, de VU, zegt het zo prachtig: we willen een *community of learners* zijn. Ja, zegt de UvA, maar als goede *learners* ons extra geld kosten, dan moeten ze ons daar ook extra voor betalen.

De UvA hinkt duidelijk op twee gedachten. Jaarlijks incasseert zij van iedere ingeschreven student 1565 euro collegegeld, ongeacht de vraag in hoeverre deze beroep doet op de onderwijs- en tentamenvoorzieningen. Als studenten extra moeten betalen voor een extra keuzevak, dan zou een vouchersysteem meer voor de hand liggen, zodat studenten die in een bepaald jaar *minder* vakken afnemen ook minder collegegeld hoeven te betalen. En uit een oogpunt van de kwaliteit van de dienstverlening valt het zelfs te verdedigen dat studenten alleen hoeven te betalen voor de vakken waarvoor ze geslaagd zijn (no cure no pay). Op deze stellingen is van alles af te dingen, dat weet ik ook wel, maar we mogen de intellectuele uitdaging van Kalshovens economische rechtlijnigheid niet zomaar wegwijsen. Laten we *for the sake of argument* niet kijken naar de wijze waarop universiteiten en hogescholen bekostigd worden of naar de bedrijfseconomische *ins and outs*, maar uitsluitend naar de kosten en opbrengsten voor studenten.

Hier volgt een tweede voorbeeld waarin de verhouding tussen *value* en *money* zoek dreigt te raken. Getalenteerde bezitters van een HBO-diploma zijn toelaatbaar voor een universitaire masteropleiding, maar veelal moeten ze nog extra vakken doen voordat ze daar kunnen worden toegelaten.³ Het bestuur van de UvA/HvA heeft onlangs aangekondigd dat de UvA-faculteiten een dergelijk schakelprogramma voortaan uit eigen zak moeten financieren, en het streven is om dergelijke programma's op termijn zelfs af te stoten.⁴ Neem nou een studente die na haar HBO-opleiding gaat werken. Na enkele jaren besluit zij alsnog een universitaire masteropleiding te gaan volgen. Daartoe moet ze een schakelprogramma doorlopen en ze is in staat daar het reguliere collegegeld van 1565 euro voor op te brengen. Maar in de pessimistische scenario's die nu opdoemen, zal ze de kostende prijs van 6000 euro voor dat schakeljaar moeten betalen.

Bij de HvA komt ook een andere discussie over *value for money* op gang. Steeds meer faculteiten beperken de geldigheidsduur van behaalde tentamens.⁵ Als de student niet binnen vijf jaar na het behalen van een tentamen het eindexamen heeft behaald, worden de desbetreffende studiepunten ongeldig verklaard.⁶ Beperking van de geldigheidsduur is verdedigbaar als de getentamineerde stof na vijf jaar totaal verouderd zou zijn, maar voor de HvA gaat het domweg om bevordering van het studietempo, opdat zij sneller de outputfinanciering kan toucheren.

Het komt dus op het volgende neer. Studenten komen op de hogeschool om studiepunten te halen. Daartoe nemen ze in het eerste jaar onderwijs- en tentamendiensten af. Zij hebben daarvoor een forse prijs betaald: een collegegeld van 1565 euro. Maar in het zesde jaar worden de eertijds behaalde studiepunten hun weer ontnomen. En de hogeschool maakt zelfs geen *mines* om het eertijds geïnde collegegeld te restitueren.

Wes Holleman
weblog onderwijs 17-10-2008
<http://www.onderwijsethiek.nl>

>>> eindnoten >>>

-
- ¹ <http://www.vn.nl/Opinie/FrankKalshoven/ArtikelFrankKalshoven/KleineKwaliteit.htm> (13/9/2008); zie ook *Hoe klein is die kwaliteit?* URL: <http://www.havanaweb.nl/wp-content/uploads/havana-05-webversie.pdf> (24/9/2008, p.14).
- ² <http://www.folia.nl/nieuws/betalen-voor-extra-vakken-391.html> (14/10/2008);
http://www.studentenraad.nl/csr/384-Enthousiaste_studenten_niet_welkom;
<http://www.scienceguide.nl/article.asp?articleid=106219#intro> (14/10/2008);
<http://www.scienceguide.nl/article.asp?articleid=106222> (14/10/2008).
- ³ <http://www.asva.nl/Portals/0/Schakelprogramma.pdf>;
<http://www.ublad.uu.nl/WebObjects/UOL.woa/2/wa/Nieuws/archief?id=1028932> (5/4/2007);
<http://www.ublad.uu.nl/WebObjects/UOL.woa/1/wa/Nieuws/archief?id=1033030> (5/6/2008).
- ⁴ <http://www.folia.nl/nieuws/schakeljaar-verdwijnt-363.html> (17/9/2008);
<http://www.havanaweb.nl/?p=358> (17/9/2008);
<http://www.ublad.uu.nl/WebObjects/UOL.woa/2/wa/Nieuws/archief?id=1033761> (19/9/2008).
- ⁵ Wouter de Haan, *Beperkt houdbaar*. URL:
<http://www.havanaweb.nl/wp-content/uploads/havana-05-webversie.pdf> (24/9/2008, p.9);
Martijn Weeda & Thomas Smits, *Kunnen studenten nog harder werken? Houdbaarheid van vijf jaar is te kort*. URL: <http://www.havanaweb.nl/wp-content/uploads/havana-07webversie.pdf> (8/10/2008, p.10).
- ⁶ Het kan natuurlijk nog veel erger. Er zijn ook instellingen die álle behaalde studiepunten in één klap ongeldig verklaren als de student gestelde deadlines niet haalt (<http://www.onderwijsethiek.nl/?p=354>;
<http://www.onderwijsethiek.nl/?p=346>; <http://www.onderwijsethiek.nl/?p=56>).